

KAPITEL 8 / CHAPTER 8⁸
**MARKETING ANALYSIS OF ANTHELMINTICS MEDICINES AT THE
PHARMACEUTICAL MARKET OF UKRAINE**

DOI: 10.30890/2709-2313.2024-32-00-018

Вступ

Маркетинговий аналіз ринку протигельмінтних засобів в Україні є актуальною темою в умовах постійного розвитку фармацевтичного сектору.

Гельмінтози є однією з важливих проблем в багатьох країн світу через поширеність інфекцій, зумовлених гельмінтами, та їх негативний вплив на здоров'я населення [1, 2]. Часто при гельмінтозах спостерігаються такі симптоми, як головний біль, дратівливість, відмічаються збільшення захворювань на гострі респіраторні інфекції, рецидивуючі стоматити, гінгівіти, гнійні захворювання шкіри і слизових оболонок, підвищена втомлюваність, субфебрильна температура тіла. Найбільш поширеними симптомами з боку травного тракту є: хронічний біль у животі, зниження апетиту, нудота, блювання, діарея. Ускладненнями гельмінтозів є кишкова непрохідність, шлунково-кишкова кровотеча, анемія, порушення травлення, ослаблення імунітету, неврологічні порушення, алергічні реакції тощо. У зв'язку з цим, важливість ефективних протигельмінтних засобів важко переоцінити [1, 2, 4].

Ефективні протигельмінтні засоби можуть значно зменшити поширеність гельмінтозів, покращити загальний стан здоров'я населення та запобігти серйозним ускладненням. Сьогодні в арсеналі лікаря знаходиться більше десятка препаратів, що застосовуються для лікування та профілактики гельмінтозів: празиквантел, піперазин, пірантел, левамизол, пірвіній, мебендазол, альбендазол, тіабендазол тощо [1, 3-5]. При виборі методу лікування глистових інвазій, необхідно враховувати специфічну активність протигельмінтного препарату, його переносимість, показання, протипоказання [1-4].

Таким чином, маркетинговий аналіз ринку протигельмінтних засобів є необхідним для забезпечення населення якісними і ефективними

⁸*Authors: Khortetska T. V., Yerenko O. K., Maliuhina O. O., Smoylovska G. P.*

медикаментами.

Матеріали і методи дослідження

Метою нашого дослідження є проведення маркетингового аналізу лікарських засобів, які зареєстровані на фармацевтичному ринку України та використовуються для профілактики та лікування гельмінтозів.

Аналіз асортименту протигельмінтних засобів, які використовуються для лікування та профілактики гельмінтозів, станом на серпень 2024 р. здійснювався за відомостями Державного реєстру лікарських засобів України та з використанням інформації з сайтів-агрегаторів «Довідник лікарських препаратів Compendium», Tabletki.ua, а також були проаналізовані міжнародні клінічні протоколи стосовно гельмінтозів з Duodecim Medical Publications Ltd, такі як Настанова 01040. Вступ до теми кишкових гельмінтів, Настанова 00021. Інтестинальні цестодози, Настанова 01047. Вступ до теми позакишкових гельмінтозів, Настанова 00020. Аскаридоз, Настанова 00019. Гострики (ентеробіоз), Настанова 01038. Стронгілоїдоз, Настанова 01039. Нематодози, Настанова 01043. Трихоцефальоз [6 - 16].

Під час дослідження використовували інформаційний, порівняльний, аналітичний, маркетинговий методи аналізу.

Результати дослідження

Відповідно до міжнародних клінічних протоколів, що застосовуються в Україні, при лікуванні та профілактиці гельмінтозів використовують препарати, що за АТС-класифікацією (Anatomical Therapeutic Chemical Classification) відносяться до групи Р – Протипаразитарні засоби, інсектициди і репеленти (рисунок 1) [17].

Підгрупа Р02 – Протигельмінтні засоби включає підгрупи Р02В – Засоби, що застосовуються при трематодозах, Р02С – Засоби, що застосовуються у разі нематодозів та Р02D – Засоби, що застосовуються у разі цестодозів. За відомостями Державного реєстру лікарських засобів України, препарати підгруп Р02В та Р02D в Україні не зареєстровані. Відповідно до поставленої мети за допомогою АТС-класифікації було проведено аналіз протигельмінтних засобів

(P02), зареєстрованих в Україні, а саме засобів підгрупи P02C – Засоби, що застосовуються у разі нематодозів (Рисунок 2) [7, 17].

Рисунок 1 – Група P – Протипаразитарні засоби, інсектициди і репеленти

Авторська розробка

Рисунок 2 – P02C – Засоби, що застосовуються у разі нематодозів

Авторська розробка

Таблиця 1 - Структура асортименту протигельмінтних засобів (за МНН) для лікування гельмінтозів за АТС-класифікацією (на серпень 2024 р.)

Діюча речовина	Код АТС	Кількість зареєстрованих ТН ЛЗ		Кількість ТН ЛЗ			
		абсол. кількість, од.	частка у загальній кількості, %	вітчизняного виробництва		іноземного виробництва	
				абсол. кількість, од.	частка у загальній кількості, %	абсол. кількість, од.	частка у загальній кількості, %
P02C – Засоби, що застосовуються у разі нематодозів							
<i>P02C A – Похідні бензімідазолу</i>							
Мебендазол	P02C A01	2	7,41	0	0	2	7,41
Альбендазол	P02C A03	13	48,15	6	22,22	7	25,93
<i>P02C B – Піперазин та його похідні</i>							
Піперазин	P02C B01	1	3,70	1	3,70	0	0
<i>P02C C – Похідні тетрагідропіримідину</i>							
Пірантел	P02C C01	7	25,93	2	7,41	5	18,51
<i>P02C E – Похідні імідазотіазолу</i>							
Левамізол	P02C E01	3	11,11	1	3,70	2	7,41
<i>P02C X – Інші протинематодні засоби</i>							
Інші (Пижма квітки)	P02C X10**	1	3,70	1	3,70	0	0
Загальна кількість зареєстрованих ТН ЛЗ		27	100,00	11	40,74	16	59,26

Авторська розробка

За результатами аналізу Державного реєстру лікарських засобів України встановлено, що станом на серпень 2024 року на фармацевтичному ринку

України було зареєстровано 27 торгових назв (ТН) протигельмінтних засобів вітчизняного та іноземного виробництва, що представлені різними лікарськими формами з урахуванням їх дозування [3]. На вітчизняному фармацевтичному ринку найбільшу частку серед протигельмінтних препаратів складають лікарські засоби (ЛЗ) підгрупи P02C A – Похідні бензімідазолу, а саме альбендазол (P02CA03), що у структурі становить 48,15%. Частка препаратів підгрупи P02C B – Піперазин та його похідні (піперазин (P02CB01)) найменша і становить 3,70% від загальної кількості.

Аналіз виробників протигельмінтних засобів показав, що вітчизняними підприємствами-виробниками представлено 11 асортиментних позицій (40,74%), а іноземними підприємствами-виробниками – 16 асортиментних позицій (59,26%). Препарати мебендазолу (P02CA01) на фармацевтичному ринку України представлені виключно засобами, що виробляються за межами України. Це може впливати на його доступність та стабільність постачань у випадку підвищеного попиту, зважаючи на залежність від імпорتنих поставок.

Співвідношення вітчизняних та іноземних протигельмінтних засобів (P02) за МНН на фармацевтичному ринку України наведено на рисунку 3.

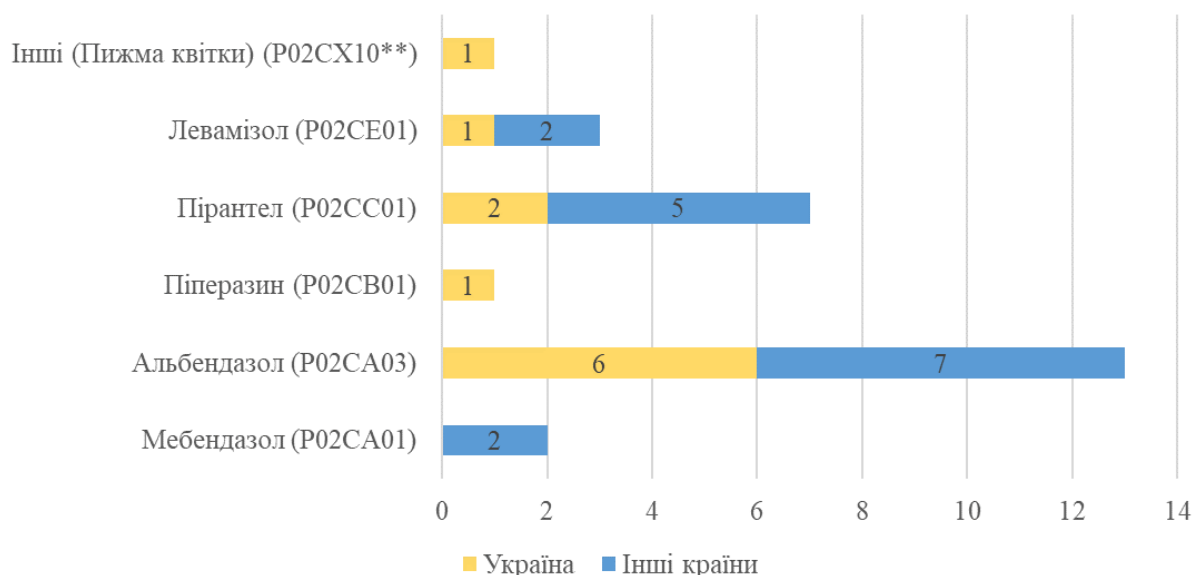

Рисунок 3 - Співвідношення вітчизняних та іноземних протигельмінтних засобів на фармацевтичному ринку України

Авторська розробка

Аналіз ринку показав, що переважну частину протигельмінтних засобів поставляють іноземні фірми-виробники з 8 країн світу. Частка іноземних виробників (за кількістю торгівельних найменувань) становить 59,26%. Індія є лідером серед іноземних країн-виробників досліджуваних протигельмінтних засобів, представляє на фармацевтичному ринку 6 асортиментні позиції. Найменшу кількість протигельмінтних засобів (P02) іноземного виробництва на український фармацевтичний ринок поставляють Польща, Португалія, Угорщина, Південно-Африканська Республіка, Німеччина – по 1 найменуванню (таблиця 2, рисунок 4, рисунок 5).

Таблиця 2 - Розподіл протигельмінтних засобів (P02), що зареєстровані в Україні, за країнами-виробниками

№ з/п	Країна-виробник	Кількість зареєстрованих ТН ЛЗ	
		абсолютна кількість, од.	частка у загальній кількості, %
1.	Україна	11	40,74
2.	Індія	6	22,22
3.	Франція	3	11,11
4.	Румунія	2	7,41
5.	Польща	1	3,70
6.	Португалія	1	3,70
7.	Угорщина	1	3,70
8.	Південно-Африканська Республіка	1	3,70
9.	Німеччина	1	3,70
Загальна кількість		27	100,00

Авторська розробка

Позитивною тенденцією можна вважати те, що препарати вітчизняного виробництва представлені у цій категорії загальною кількістю 11 позицій (40,74%), у результаті чого Україна посідає перше місце серед усіх країн-

виробників підгрупи P02C «Засоби, що застосовуються у разі нематодозів» за кількістю представлених на фармацевтичному ринку України. Проте існує імпортозалежність за декількома позиціями.

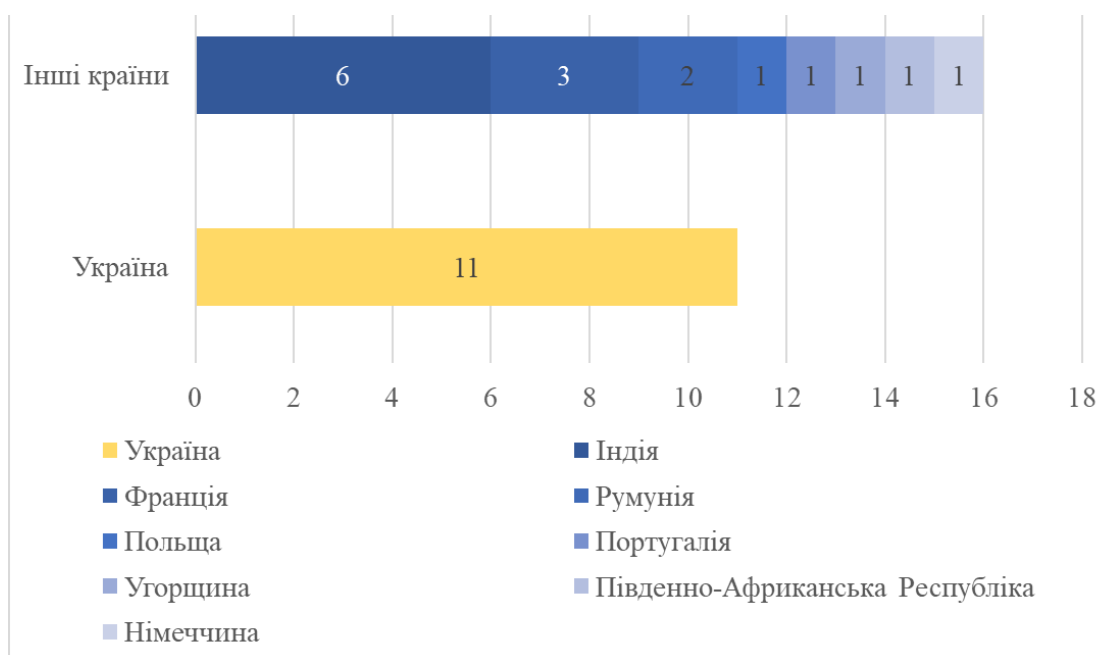
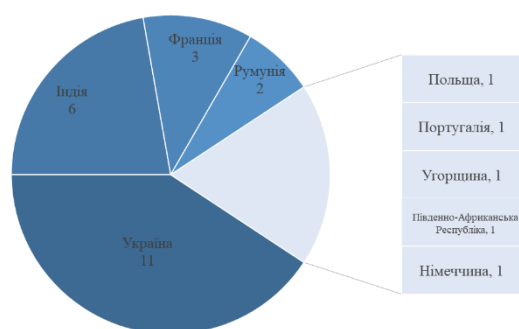
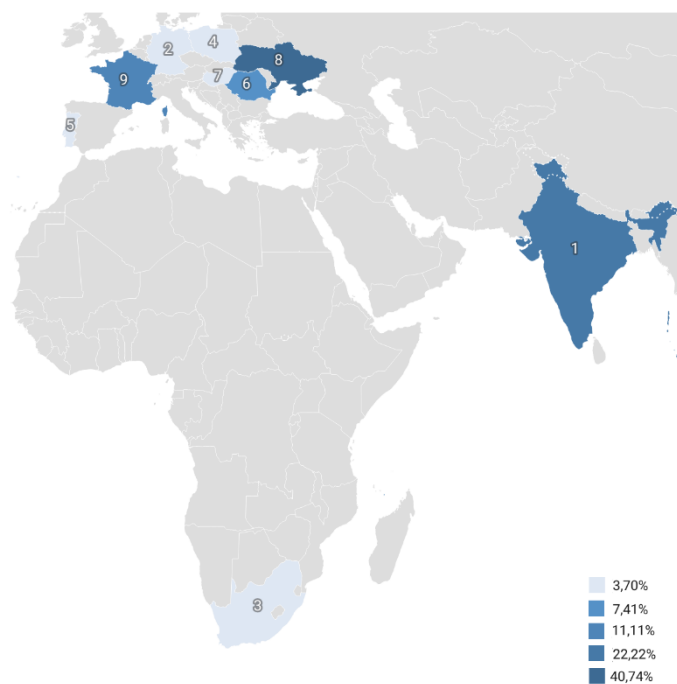

Рисунок 4 – Порівняння загальної кількості зареєстрованих ТН протигельмінтних засобів українських та іноземних виробників

Авторська розробка

1. Україна (40,74 %)
2. Індія (22,22 %)
3. Німеччина (3,70 %)
4. Південно-Африканська Республіка (3,70 %)
5. Польща (3,70 %)
6. Португалія (3,70 %)
7. Румунія (7,41 %)
8. Угорщина (3,70 %)
9. Франція (11,11 %)

Створено за допомогою Datawrapper

Рисунок 5 - Частка протигельмінтних ЛЗ за країнами-виробниками

Авторська розробка

Результати аналізу розподілу протигельмінтних засобів, серед вітчизняних фірм-виробників за обсягом постачання протигельмінтних засобів, займають ТОВ «КУСУМ ФАРМ», ТОВ «ДКП «Фармацевтична фабрика», ТОВ «ФАРМЕКС ГРУП», ТОВ «Агрофарм», ТОВ «Тернофарм», АТ «Київський вітамінний завод», Товариство з обмеженою відповідальністю «Фармацевтична компанія «Здоров'я», ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця». Серед індійських фірм-виробників провідні місця посідають Індоко Ремедіс Лімітед, Бафна Фармасьютікалз Лімітед, Гракуре Фармасьютікалс ЛТД, Метро Фармасьютікалс Приват Лімітед, ІксЕль Лабораторіес Пвт. Лтд., Кусум Хелтхкер Пвт Лтд.

Наступним завданням даного дослідження став аналіз доступних форм випуску протигельмінтних засобів згідно із класифікацією, що використовується у Державному реєстрі лікарських засобів України.

Результати аналізу реєстраційних відомостей свідчать, що протигельмінтні засоби, представлені тільки пероральними лікарськими формами – таблетками різних типів, оральними суспензіями та лікарською рослинною сировиною (ЛРС) (рисунок 5, таблиці 3, 4)

Таблиця 3 - Розподіл протигельмінтних засобів (P02) за формою випуску

Виробник	Кількість зареєстрованих ТН ЛЗ	Форма випуску				
		Таблетки	Таблетки жувальні	Таблетки вкриті плівковою	Суспензія оральна	ЛРС
P02C – Засоби, що застосовуються у разі нематодозів						
P02C A – Похідні бензімідазолу						
Мебендазол P02CA01						
Португалія	1	1				
Угорщина	1	1				
Разом	2	2	0	0	0	0

Виробник	Кількість зареєстрованих ТН ЛЗ	Форма випуску				
		Таблетки	Таблетки жувальні	Таблетки вкриті плівковою	Суспензія оральна	ЛРС
Альбендазол P02CA03						
Україна	6	2	2	1	1	
Індія	5		3		2	
Південно-Африканська Республіка	1	1				
Німеччина	1				1	
Разом	13	3	5	1	4	0
<i>P02C B – Піперазин та його похідні</i>						
Піперазин P02CB01						
Україна	1	1				
Разом	1	1	0	0	0	0
<i>P02C C – Похідні тетрагідропіримідину</i>						
Пірантел P02CC01						
Україна	2				2	
Франція	3			2	1	
Польща	1				1	
Індія	1	1				
Разом	7	1	0	2	4	0
<i>P02C E – Похідні імідазотіазолу</i>						
Левамізол P02CE01						
Україна	1	1				
Румунія	2	2				
Разом	3	3	0	0	0	0
<i>P02C X – Інші протинематодні засоби</i>						
Інші P02CX10** (Пижма квітки)						
Україна	1					1
Разом	1	0	0	0	0	1
Загальна кількість	27	10	5	3	8	1

Авторська розробка

Таблиця 4 - Розподіл протигельмінтних засобів (P02) українського виробництва за формою випуску

МНН ЛЗ	Кількість зареєстрованих ТН ЛЗ	Форма випуску				
		Таблетки	Таблетки жувальні	Таблетки вкриті плівковою оболонкою	Суспензія оральна	ЛРС
P02C – Засоби, що застосовуються у разі нематодозів						
<i>P02C A – Похідні бензімідазолу</i>						
Мебендазол P02CA01	0	0	0	0	0	0
Альбендазол P02CA03	6	2	2	1	1	0
<i>P02C B – Піперазин та його похідні</i>						
Піперазин P02CB01	1	1	0	0	0	0
<i>P02C C – Похідні тетрагідропіримідину</i>						
Пірантел P02CC01	2	0	0	0	2	0
<i>P02C E – Похідні імідазотіазолу</i>						
Левамізол P02CE01	1	1	0	0	0	0
<i>P02C X – Інші протинематодні засоби</i>						
Пижма квітки P02CX10**	1	0	0	0	0	1
Загальна кількість	11	4	2	1	3	1

Авторська розробка

Отже, результати проведених нами досліджень вітчизняного фармацевтичного ринку засобів, що застосовують для лікування та профілактики гельмінтозів, вказують на потребу в розширенні асортименту протигельмінтних засобів вітчизняного виробництва у різних лікарських формах, що забезпечить підвищення ефективності та доступності фармакотерапії, а також перспективним

є розробки і впровадження у промислове виробництво нових безпечних протигельмінтних засобів.

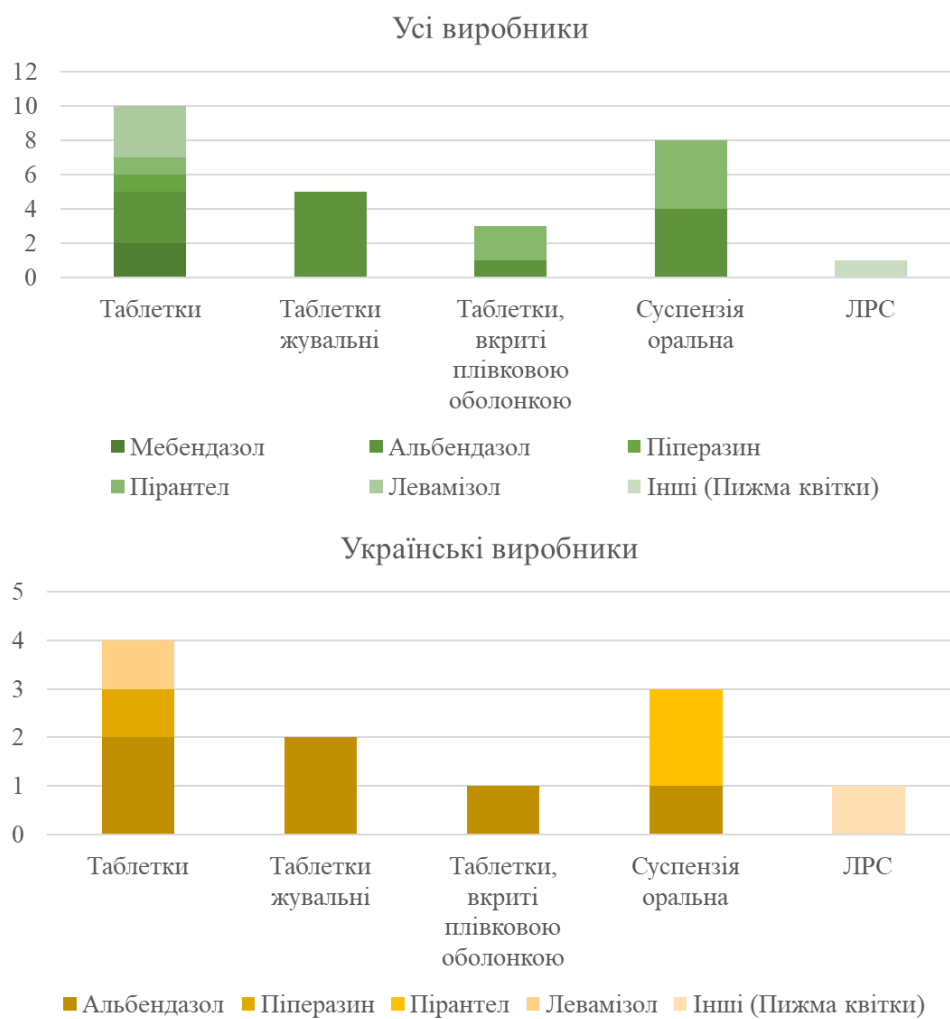

Рисунок 6 - Розподіл протигельмінтних засобів за формою випуску

Авторська розробка

Висновки

1. Згідно з даними Державного реєстру лікарських засобів України, проведено аналіз препаратів, що застосовуються для лікування та профілактики гельмінтозів у дітей та дорослих. Встановлено, що станом на серпень 2024 року на фармацевтичному ринку України зареєстровано 27 торгових найменувань протигельмінтних засобів як вітчизняного, так і іноземного виробництва. Переважну частину протигельмінтних препаратів на фармацевтичний ринок

України поставляють іноземні фірми-виробники з восьми країн світу. Лідером серед них є Індія, яка представлена шістьма позиціями.

2. Протигельмінтні засоби на ринку України представлені виключно пероральними лікарськими формами, такими як таблетки (10 найменувань), жувальні таблетки (5 найменувань), таблетки вкриті плівковою оболонкою (3 найменування), оральні суспензії (8 найменувань) та лікарська рослинна сировина (1 найменування).

3. Найбільшу частку серед протигельмінтних препаратів на вітчизняному ринку складають лікарські засоби підгрупи P02CA – Похідні бензімідазолу, а саме альбендазол (P02CA03), який становить 48,15% у загальній структурі. Найменшу частку займають препарати підгрупи P02CB – Піперазин та його похідні, такі як піперазин (P02CB01), частка яких у загальній кількості складає лише 3,70% та P02CX – Інші протинематодні засоби (пижма квітки) (3,70%). Синтетичний протигельмінтний препарат Мебендазол (P02CA01), що є похідним бензімідазолу (P02CA), на фармацевтичному ринку України представлений виключно іноземними виробниками. Це може впливати на його доступність та стабільність постачань у випадку підвищеного попиту, зважаючи на залежність від імпорتنих поставок.

4. На ринку України присутні ефективні препарати для профілактики та лікування гельмінтозів. Однак, велика частка імпорتنих препаратів вказує на необхідність подальшого розвитку вітчизняного виробництва та зменшення залежності від закордонних постачальників. Зважаючи на актуальність даної проблеми, перспективними є розробка і впровадження у вітчизняне промислове виробництво нових безпечних протигельмінтних засобів.